

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3107/2016. (V. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.I.10.479/2014/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, és (3) bekezdés *b*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.I.10.479/2014/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az ügy – alkotmányjogi panasz mellékleteként benyújtott bírósági döntésekből megállapítható – tényállása szerint az indítványozó (a bírósági eljárás felperese) az alperesnél munkaviszonyban állt számítástechnikai vezetőként. Az alperes az indítványozó munkaviszonyát 2011. február 22-én kelt rendes felmondással megszüntette, arra hivatkozva, hogy átszervezésről, és ezzel egyidejűleg létszámcsökkentésről határozott a költségkímélőbb és racionálisabb adminisztratív működés elérése érdekében.
- [3] 1.2. Az indítványozó a rendes felmondás jogellenességének megállapítása és ennek jogkövetkezményei alkalmazása iránt bírósághoz fordult. Álláspontja szerint a felmondás nem volt valós és okszerű, hiszen az alperes az indítványozó munkakörében már a felmondás közlését követő 8. napon új munkavállalót alkalmazott informatikai főtanácsadóként.
- [4] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.M.1393/2011/19. számú ítéletével az indítványozó keresetének részben helyt adva megállapította, hogy az alperes a felperes munkaviszonyát jogellenesen szüntette meg. Kötelezte az alperest a felperes javára elmaradt munkabér, valamint 8 havi átlagkeresetnek megfelelő összegű kártérítés megfizetésére.
- [5] Az elsőfokú bíróság a tanúk vallomása, valamint a munkaköri leírások összevetése alapján megállapította, hogy a rendes felmondás oka, az átszervezés és a racionalizálás nem valós, mert az indítványozó munkakörét új munkavállalóval töltötték be. A létszámleépítés nem valósult meg, ezáltal a költségkímélő mint az átszervezés indoka szintén nem volt valós, figyelembe véve, hogy az új munkavállaló foglalkoztatása az indítványozóéval megegyező munkabérrel történt.
- [6] 1.3. Az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 49.Mf.642/043/2013/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét (a fellebbezett részében) a munkaviszony megszűnése időpontjának módosítása mellett helybenhagyta.
- [7] Indokolását az elsőfokú bíróság döntésében foglaltakhoz képest annyiban egészítette ki, hogy a jogalap vonatkozásában utalt a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) 89. § (1)–(3) bekezdésében foglaltakra, továbbá az MK 95. számú állásfoglalásra. A jogellenesség jogkövetkezményeire vonatkozó döntését a régi Mt. 100. § (2), (4)–(6) bekezdéseire alapította.
- [8] A másodfokú bíróság megállapította, hogy a felmondás indokaként az alperes nem a az indítványozó munkakörének megszüntetését jelölte meg, hanem az informatikai területet is érintő létszámcsökkentést, ezért a másodfokú bíróság döntő jelentőséget annak tulajdonított, hogy az alperes budapesti gyáregysége informatikai szervezeti egységénél az új munkavállaló felvétele révén az informatikai területet érintő létszámcsökkentés nem valósult meg, így a felmondás indoka nem valós, ami a munkáltatói intézkedést önmagában jogellenessé teszi. Azt a körülményt irrelevánsnak tartotta a bíróság, hogy a más településen levő gyáregységnél is elbocsátásra került egy munkavállaló (egy informatikus), a létszámcsökkentés megítélésének valósága szempontjából annak

tulajdonított jelentőséget, hogy a létszámcsökkentés a felperest foglalkoztató szervezeti egységet, azaz a budapesti gyáregység informatikai csoportját érintette-e. Ez a másodfokú bíróság szerint nem nyert bizonyítást, erre tekintettel az elsőfokú bíróság döntését – a fellebbezett részében – helybenhagyta, a nem fellebbezett részt nem érintette.

- [9] 1.4. A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, kérve annak hatályon kívül helyezését, és a felperes keresetének elutasítását. Kérelmében arra hivatkozott, hogy az ítélet megalapozatlan, a megállapított tényállás a lefolytatott bizonyítás anyagától eltér, iratellenes, a bizonyítékok mérlegelése kirívóan okszerűtlen, logikai ellentmondást tartalmaz.
- [10] Az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.
- [11] A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmét alaposnak találta, és Mfv.I.10.479/2014/9. számú ítéletével a jogerős döntést hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította.
- [12] Indokolásában megállapította, hogy az adott esetben a felmondás indoka a racionálisabb működés érdekében az átszervezéssel megvalósuló létszámcsökkentés volt. A Kúria szerint a másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy nem az indítványozó és az új munkavállaló munkaköri feladatainak, hanem annak volt döntő jelentősége, hogy az alperes a létszámcsökkentést bizonyította-e. Ugyanakkor tévedett a másodfokú bíróság abban, hogy a létszámleépítést csak a budapesti gyáregységben kellett vizsgálni. A Kúria szerint ugyanis a felmondás indokolása az informatikai területet érintő létszámcsökkentésről szólt, így nem volt megalapozott azt kizárólag az indítványozó szervezeti egységénél vizsgálni. A Kúria szerint a perben nem volt vitatott, hogy az alperes mindhárom gyáregységénél az informatikai területen három fő leépítése történt meg, illetve hogy ugyanezen a területen egy fő alkalmazására került sor. Ennek megfelelően a Kúria kimondta, hogy összességében az informatikai területen a létszámcsökkentés két fővel valósult meg.
- [13] A Kúria hangsúlyozta azt is, hogy a bírói gyakorlat szerint a munkáltató saját hatáskörében jogszerűen dönthet arról, hogy melyik munkavállaló munkaviszonyát szünteti meg létszámcsökkentéskor, így erre hivatkozva az alperes jogszerűen szüntethette meg rendes felmondással az indítványozó munkaviszonyát. Erre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, a felperes keresetét elutasította.
- [14] 2. Az indítványozó eredeti alkotmányjogi panaszában a Kúria Mfv.I.10.479/2014/9. számú ítéletének megsemmisítését kérte, mert ellentétesnek tartotta az Alaptörvény XXIV. cikkével.
- [15] 2.1. Indokolása szerint a Kúria a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 275. § (1) bekezdésben foglaltakkal ellentétesen a felülvizsgálati eljárásban új – szerinte egyébként is valótlan – alperesi tényállítást fogadott el, ami súlyosan sérti a Pp. megjelölt rendelkezését, és ezáltal a tisztességes eljárás követelményét is.
- [16] Az indítványozó különösen azért tartotta sérelmesnek a Kúria döntését, mert az – szemben az alsóbb fokú bíróságokkal – nem találta a létszámcsökkentés során közölt felmondásokat követő néhány napon belül a létszámcsökkentéssel érintett informatikai területre felvett, szinte teljes egészében az indítványozó korábbi munkakörét átvevő új munkavállaló alkalmazását a felmondás jogellenességét önmagában is megalapozó ténynek.
- [17] 2.2. Az Alkotmánybíróság főtítkára az indítványozót alkotmányjogi panaszra Abtv.-nek megfelelő kiegészítésére hívta fel. Tájékoztatta, hogy a beadvány nem tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét, valamint az indítványozói jogosultságot megalapozó törvényi rendelkezést, továbbá megfelelő indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [18] 2.3. Az indítványozó – a hiánypótlási felhívást követően – alkotmányjogi panaszát pontosította és kiegészítette. Újabb kérelmében előadta, hogy szerinte a Kúria kirívó jogértelmezési hibát vétett, ami a kiszámítható, egységes értelmezésen alapuló bírósági joggyakorlat, illetve az objektív és átlátható bírósági jogértelmezés követelményét, ezáltal az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti.
- [19] Álláspontja szerint a Kúria azon túl, hogy önkényesen tér el a Pp. 275. § (1) bekezdéséhez és az Mt. 89. §-ához kapcsolódó bírói jogértelmezéstől, indokolási kötelezettségének sem tesz eleget, mert az eltérést ítéletében nem indokolja.
- [20] Indokolása alátámasztásául az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogára is hivatkozott.

- [21] 2.4. Az indítványozó panasza újabb kiegészítésében hivatkozott a 3007/2016. (I. 25.) AB határozatra is, és kérte az abban foglalt indokolás figyelembe vételét is.
- [22] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [23] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokollással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [24] A határidőben érkezett alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai követelményeinek az alábbiak szerint eleget tesz.
- [25] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak.
- [26] Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörére vonatkozó hivatkozást [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az indítványozó megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését, így a XXVIII. cikk (1) bekezdését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; továbbá előadta az Alaptörvényben biztosított joga lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; megjelölte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.872/2014/5. számú ítéletét, mint amelyet alaptörvény-ellenesnek tart [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a bírósági döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]; illetve erre vonatkozóan indokolást is előterjeszt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [27] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi követelményeinek megfelel-e.
- [28] 4.1. Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [29] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, alkotmányjogi panaszát a Kúria felülvizsgálati jogkörében hozott ítélete ellen terjesztette elő, további jogorvoslat nincsen számára biztosítva; továbbá az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyben félként szerepelt, ezért az Abtv. 27. §-a, és az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerinti jogosultnak és nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.
- [30] 4.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [31] 4.3. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét állította, szerinte ugyanis a Kúria jogértelmezése önkényesen eltér a Pp. 275. § (1) bekezdéséhez és az Mt. 89. §-ához kapcsolódó korábbi bírósági jogértelmezéstől, és az eltérést ítéletében nem indokolja.
- [32] Az Alkotmánybíróság az adott ügyben a következőket állapította meg: az indítványozó vélt sérelmét az okozza, hogy a Kúria az alsóbb fokú bíróságoktól eltérően értékelte a felmondás indokának valós és okszerű voltát, ez pedig rá nézve hátrányos eredményre vezetett. A Kúria indoklásában ugyanis a jogerős ítélethez képest az alperes létszámleépítéssel érintett szervezeti egységeit nem szűkítette le kizárólag az indítványozó szervezeti egységére, hanem azt a teljes szervezetre vonatkoztatta, azaz az alperes összes szervezeti egységét figyelembe vette a létszámleépítés értékelésekor.

- [33] A régi Mt. – a felmondás keltekor, 2011. február 22-én hatályos – 89. § (1)–(3) bekezdése a rendes felmondás esetén a munkáltatóra indokolási kötelezettséget telepített úgy, hogy az indokolásból a felmondás indoka kitűnjön. A 89. § (2)–(3) bekezdésének megfelelően vita esetén a felmondás indokának valóságát és okszerűségét a munkáltatónak kell bizonyítania. A felmondás indoka csak a munkavállaló képességeivel, a munkaviszonnyal kapcsolatos magatartásával, illetve a munkáltató működésével összefüggő ok lehet.
- [34] A régi Mt. 89. § indítványozó által hivatkozott rendelkezésében foglalt követelményeket az ügyben eljáró valamennyi bíróság vizsgálta. Abban a kérdésben nem volt vita, hogy indokolta-e a munkáltató a felmondást vagy sem, az indítványozó vélt alkotmányossági aggályait az okozta, hogy az indokolás valós vagy okszerű voltát a Kúria – az első- és másodfokú bíróságtól eltérően – rá nézve kedvezőtlenül értékelte.
- [35] 4.4. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog lényegét az alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülésében értelmezi, a bíróságok eljárásának ezen túlmenő elemei, így különösen az adott jogvitáknak – a jogszabályok alkalmazásával és a bíróság mérlegelési jogának gyakorlásával történő – mikénti eldöntését nem tekinti alkotmányossági kérdésnek. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének.
- [36] A jelen ügyre vetítve ez azt jelenti, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság az indítványozó panaszát érdemben vizsgálná, lényegében arról kellene döntenie, hogy vajon a felmondás indoka valós volt-e és okszerű, illetve azt kellene meghatároznia, hogy melyik bíróság értékelte azt helyesen. Erre az Alkotmánybíróságnak nincsen hatásköre.
- [37] Önmagában az a tény, hogy az adott ügyben a felmondás indokát a Kúria az alsóbb fokú bíróságoktól és az indítványozótól eltérő módon értékelte, azokból nem az indítványozó által helyesnek vélt következtetést vont le, ezért ő pervesztes lett, még nem teszi az eljárást tisztességtelenné. Az indítvány ténylegesen a Kúria eljárását és ítéletét, annak indokolásának egyes megállapításait, a bíróság mérlegelési körébe tartozó, jellegét tekintve törvényességi és nem alkotmányossági szempontok miatt kifogásolta.
- [38] Az indítványozó ugyanakkor azt is állította, hogy a Kúria nem tett eleget indokolási kötelezettségének, mivel nem indokolta a régi Mt. 89. § értelmezéséhez kapcsolódó gyakorlattól való eltérést. Megállapítható azonban, hogy a Kúria ítéletében számot adott a döntését alátámasztó érvekről. Az Alkotmánybíróság a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban már megállapította, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {Indokolás [89]}.
- [39] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó által a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére felhozott érvek, továbbá az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága egyes döntéseire való hivatkozás nem támasztják alá az Alaptörvény 29. §-ában foglalt alternatív törvényi feltételek egyikének a fennálltát sem, mivel azok a bíróság jogértelmezését vonják kritika alá, és a támadott ítéletben foglalt döntést magát tekintik alapjogi jogsérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {Hasonlóan: 3060/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [34]; 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [40] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének [...]” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [41] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és ennek alapján a következtetések levonása a rendes bíróságok feladata, amely önmagában alkotmányossági kérdést nem vet fel” {3250/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [11]; 3239/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [14], 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [42] Az Alkotmánybíróság az adott ügyben nem észlelt olyan értelmezési hibát, amely a tisztességes eljáráshoz való alkotmányos joggal érdemi összefüggésben állna; az indítványnak ezen alaptörvényi rendelkezésre hivatkozó érvei nem támasztanak alá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, és nem vetnek fel az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.

[43] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek, ezért befogadására nincsen mód. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2016. május 17.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3013/2015.

